

חנוכה - נס וטבע

(כד) אמר החבר:

אכן, מצאתי מקום מרפתי, מלך כתר! כי אמנם חסא זה הוא אשר
בגללו לא נתקנם העיני אשר נעדר האלוקה ל' בית השני: "רבי שמעון,
בת ציון! כי הנני בא לשכנתי בתוכך - נאם ה'". כי הענין האלוהי
עמד לחול עליהם כבראשונה, אלו בעצו כלם לקריאה ולשבו לארץ
ישך אל בנפש חפצה, אבל רק מקצתם בעצו - ורבים, והחשובים שבהם.

1. שבנה מברכות העשרה. 2. עי למעלה א, פה. 3. זכריה ב, יד.

ולאחר כך בבל, מספרים לנלות ולשפחה, ובגלל שלא יפרדו מממשלתם
ומעסקיהם, נתבן כי על זה רמז שלמה באמרו: "אני ישנה ולבי ער" -
בזה את הנלות בשם "שנה" ואת התמדת הנבואה בקרבם בשם "לב
ער"; ובאמרו: "קול דודי דופק" כן לקריאה אשר יקראם האלוה
לשוב לארץ; המלים "שלא אשי נמלא סל" הן כפי ל' שכינה' היוצאת
מצל קורת ה'פקד' ש'; "פשטתי את כתנתי" - מורה על התעצלות
להשמע לקריאה ולשוב לארץ; "דודי שלח רגל מן החור" -
רמז לפורא, הפוצר בהם, ולנחמניה ולנביאים האחרונים. סוף דבר,
רק חלק מן העם נצנה, ולא בלב שלם, - ולכן נמלם האלוה במתשבת
לכם, ונתקמו בהם ההבטחות האלוהיות רק במדה מצומצמת, כפי מעוט
התעוררותם. כי הענין האלוהי אינו חל על אדם כי אם לפי הכנת
האדם - אם מעט מעט ואם הרבה הרבה. אף נעו אלו קניי מוכנים
להתקרב אל אלהי אבותיהם בלב שלם, כי אז היה הוא יחי מושיעם
כאשר הושיע את אבותיהם במצרים, - עכשו שאין הדבר כן, אין הדברים
שאנו אומרים בתפלותינו: "השתחו להר קדש", "השתחו להרם
רגלי", "השתחו לצינ", וכדומה, כי אם כדובר התפי
וכצפונה הזויר, כי בלא פגת הלב אנו אומרים דברים אלה או
דומיהם, - כאשר העדות בצדק, שר הפזורים.

ריה"ל: כוזרי מאמר שני כ"ד

המצרי ולגווי כחוטא משני הנצים¹¹. ומחמת
תוקף הכח הזה בו אפילו לאחר שפתח וברת,
כאשר הגיע למדון חזא וז' ירא, כיון שראה
דבר עושק לא יכל להמנע¹² מלסלקו, ולא
היה בכחו לסבלו, כמו שאמר ויקם משה
ויזעען¹³. וכך נתלה עם דוד בזמנה לכה זה
מאז שנמשח בשמן המשיחה כמו שאמר הכתוב
ותצלח רוח ה' אל דוד מהיום והוא ומעלה¹⁴,
ולפיכך היה לו האומץ נגד הארי הערב
המלשתי¹⁵. וכגון רוח ה' זו לא גרמה לאחד
מאלו לדבר במאומה, אלא תכלית הכח הזה
לעורר אותו האומץ לפעולה מסוימת. ולא
לאינו פעולה שתזמן, אלא לעזרת עשוק,
אם אחד גדול, ואם קבוצה, או למה שיביא
לידי כך. וכשם שאין כל הרואה חלום צדק
נביא, כך אין כל מי שלוה אותו עור לדבר
מסוים איזה דבר שהיה כגון רכישת ממון
או השגת מטרה המענינת אותו¹⁶ ייאמר עליו
שלוחתה אותו רוח ה', או ה' עמו, ושהוא
עשה מה שעשה ברוח הקדש, אלא אומרים
כן במי שעשה מעשה טוב שיש לו ערך גדול
או מן שמביא לידי כך, כגון הצלת יוסף
בבית המצרי¹⁷ אשר היה סבה ראשונית
לדברים גדולים שאירעו אחר כך כפי שידוע.

תחלת מעלות הנבואה שילוח את האדם
עור אלהי יעוררו ויורו לעשות טובה גדולה
בעלת ערך, כגון הצלת קבוצת חסידים מידי
קבוצת שרעים, או הצלת חסיד גדול, או
השפעת טובה על אנשים רבים, וימצא מצד
עצמו לכך התעוררות החיפה¹⁸ לפעולה, וה
נקרא רוח ה', והאדם אשר ילחמו מצד זה
אומרים עליו שהוא צלחה עליו רוח ה', או
לבשה אותו רוח ה', או נתה עליו רוח
ה'¹⁹, או היה ה' עמו²⁰, וכדומה בשמות אלו.
והוא הא דרנה כל שופטי ישראל אשר נאמר
בהם באופן כללי וכי הקים ה' להם שופטים
והיה ה' עם השופט והשופטים²¹ חוהי גם
דרגת כל משיחי ישראל החסיקים, ונתבאר
זה בפירוט במקצת השופטים המלכים, ותהי
על יפתח רוח ה'²², ואמר בשמשותף ותצלח
עליו רוח ה'²³, ונאמר ותצלח רוח אלהים על
שאל כשמעו את הדברים²⁴, וכך נאמר
בעמשה כאשר עוררתו רוח הקדש לעזרת
דוד, ורוח לבשה את עמשי ראש השלישים לך
דוד ועמך בן ישי שלום וגו'²⁵. דע כי בזמנה
לכח הזה לא נפרד ממשו רבנו מעת שהגיע
לגיל הבגרות, ולפיכך נתעורר להרוג את

תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף כא, עמוד ב'.

על הנסים

על הנסים ועל הפרק ועל הנבואות ועל המלחמות שעשית
לאבותינו בנשים יהיה בזמן הזה.
בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ונביו, קשעמדה מלכות הן
הקשעה על צמד ישראל להשכיחם ותרמם ולהעבירם מן ה' וצדקה, ואתה
ברחמיך תרבים עמדת להם בעת צרתם, רבה את ריבם, ונתת את דגם,
נקמת את נקמתם, מטרם נבזרים ביד חלשים, ורבים ביד מעשים, ויטמאים
ביד טהורים, וישעים ביד צדיקים, חדים ביד עוסקי תורה. ויהי עשית
שם גדול וקדוש בעולמך, וילפיקו ישראל עשית השמעה גדולה ופרקו
כתיבת הנה, ואתר כן באו כניד לנביר ביה, ופפו את תיקלף, וסגרו
את מקדשך, והן ליק נרות בתצרות קדשך, וקבעו שמונת ימי חנכה אלו.
להודות ולהלל לשמך הגדול.

מתוך סידור התפילה

חג חנוכה שמח.

הרמב"ם, מורה נבוכים, חלק ב', פרק מ"ה.